

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Geçiş Potansiyelinin Deđerlendirilmesi için Teknik Destek Projesi

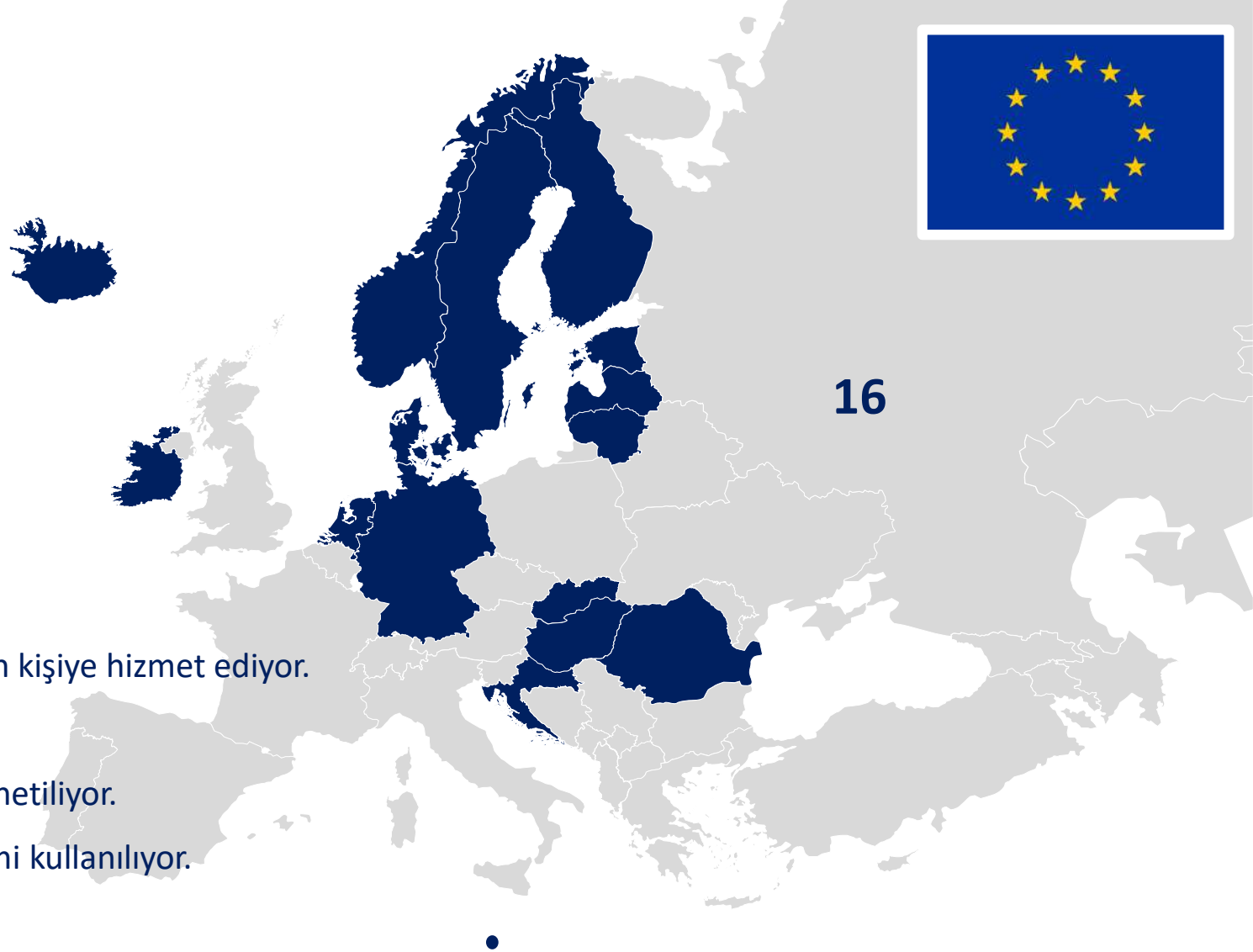
EuropeAid/140562/IH/SER/TR

AB'de Depozito İade Sistemleri ve Döngüsel Ekonomi Çerçevesinde İyi Uygulamalar Faaliyet 3.2.3. Döngüsel Ekonomi Doğrultusunda Entegre Atık Yönetimi Konusunda Eđiticilerin Eđitimi

İlkim Yiđit-TÜDAM
16-19 Eylül 2024
Sakarya

Depozito İade Sistemi/Avrupa

İzlanda	– 1989
Danimarka	– 2003
İsviçre	– 1984
Norveç	– 1999
Finlandiya	– 1996
Estonya	– 2005
Litvanya	– 2016
Hırvatistan	– 2006
Almanya	– 2003
Hollanda	– 2005
Slovakia	– 2022
Letonya	– 2022
Malta	– 2022
Romanya	– 2023
Macaristan	– 2024
İrlanda	– 2024

- 16 ülke Depozito iade sistemi ile toplamda 164.2 milyon kişiye hizmet ediyor.
- Ortalama iade oranı: %91
- Sistem; Almanya hariç tüm ülkelerde merkezi olarak yönetiliyor.
- İzlanda hariç tüm sistemlerde perakendeye iade yöntemi kullanılıyor.
- Depozito bedeli : 0.07 € - 0.25 € arasında değişiyor.

DİS Uygulanan / Politik Kararların Alındığı/ Tartışmaların Sürdüğü

Norveç (1999)

İzlanda (1989)

Danimarka (2002)

İrlanda (1st feb 2024)

İskoçya

İngiltere

Belçika

Lüksemburg

Hollanda (2005, 2021/22*)

Almanya (2003, 2022/24*)

Avusturya (2025)

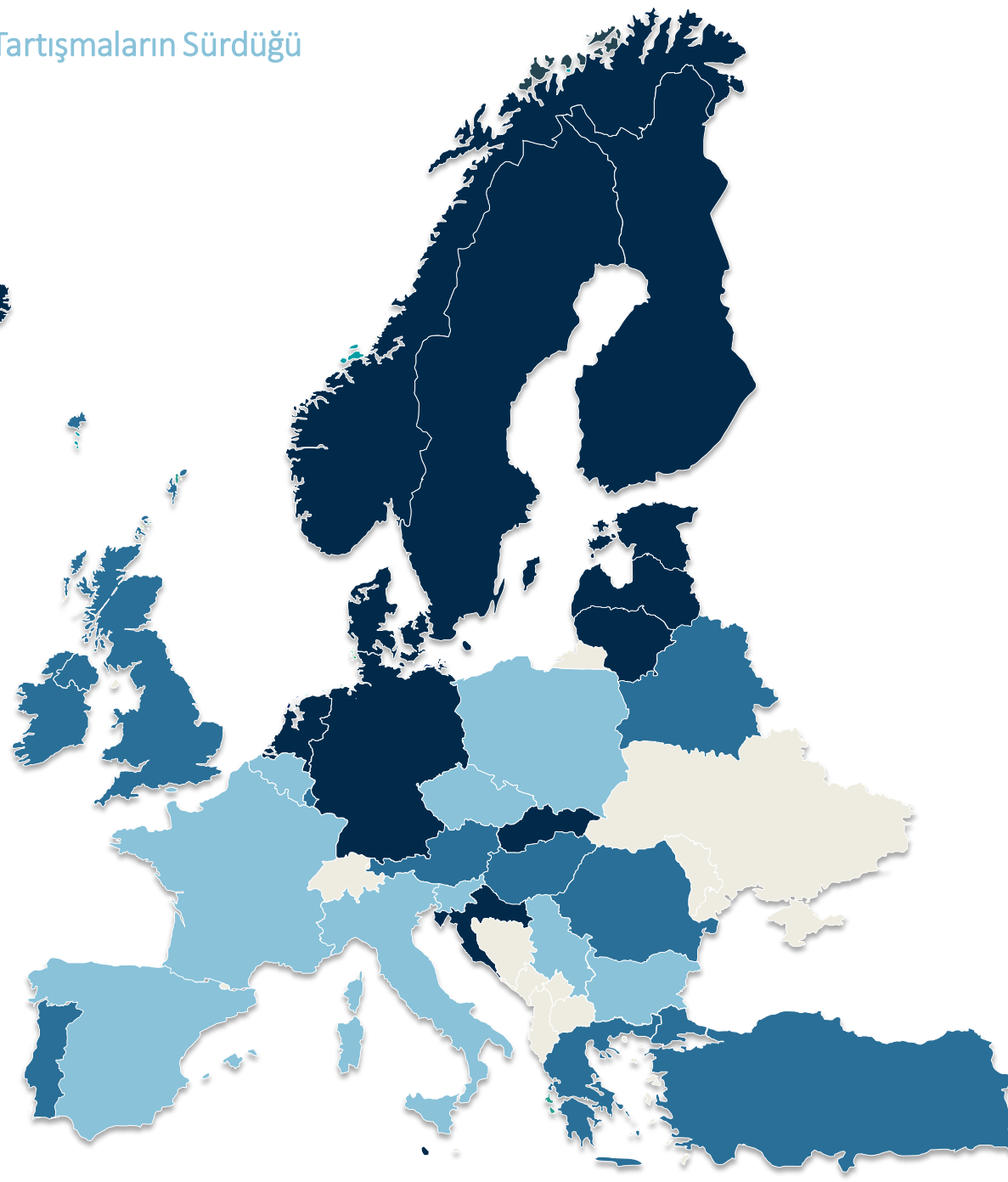
Fransa

İtalya

İspanya

Portekiz (2025)

Malta (2023)

İsviçre (1984)

Finlandiya (1996)

Estonya (2005)

Letonya (2022)

Litvanya (2016)

Belarus

Polonya (2025)

Çek Cumhuriyeti

Slovakya (2022)

Macaristan (2024)

Romanya (2023)

Bulgaristan

Slovenya

Hırvatistan (2006)

Sırbistan

Türkiye

Yunanistan

* Sistemin Genişletildiği

Yüksek performanslı depozito iade sistemleri, kurguyu şekillendirmek için dört temel ilkeye öncelik verir

PERFORMANS

Tüm içecek ambalajları için toplama hedefi ve anlamlı bir depozito ücreti **güçlü sonuçlar veriyor.**

KOLAYLIK

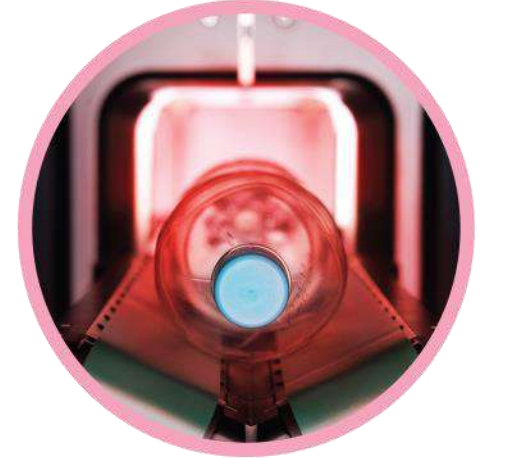
Geri ödeme ve iade sistemi, herkes için **kolay, erişilebilir** ve **uygun** oluyor.

ÜRETİCİ SORUMLULUĞU

Üreticiler; depozito sistemi katılım bedelini (**ekomodüler**), malzeme gelirlerini ve tüketici tarafından sisteme iade edilmeyen ambalajların depozito bedellerini kullanarak **sistemi finanse ediyor.**

SİSTEM BÜTÜNLÜĞÜ

Şeffaf yönetim, veriye dayalı sistem muhasebesi ve güvenilir iade teknolojisi **sistemin süreçlerine güven kazandırıyor.**

PERFORMANS

1

Geniş içecek ve ambalaj yelpazesi

2

Anlamli depozito deęeri

3

Geri dönüşüm oranı hedefleri

7

Geniřletilmiř ürettiçi sorumluluğu finansmanı

8

İade edilmemiş depozitoların ve malzeme gelirlerin sistem içinde kullanılması

9

Geri dnüşürölmüş hammadde içerme oranı

KOLAYLIK

4

Tüketiciler için kolay iade etme sistemi

5

Ayrı olarak tahsil edilen ve tamamı iade edilen depozito bedeli

6

Tüketiciler için içecek ambalajı depozito sembolü, doğru sayım için barkodlar

10

Merkezi, kâr amacı gütmeyen yönetim ve işlemler

11

Devleti bilgilendirme raporları ve tüketicilerin bilgilendirmesi

12

Devlet Uygulamaları

ÜRETİCİ SORUMLULUğU

SİSTEM BÜTÜNLÜğÜ

Geniş Bir İçecek ve Ambalaj Yelpazesi

İçecek Çeşidi

Ambalaj Materyalleri

Ambalaj Ölçüsü

Yalnızca şişe suların sisteme eklenmesi, New York'da DİS tarafından toplanan plastik şişe miktarını ikiye katladı.

#2

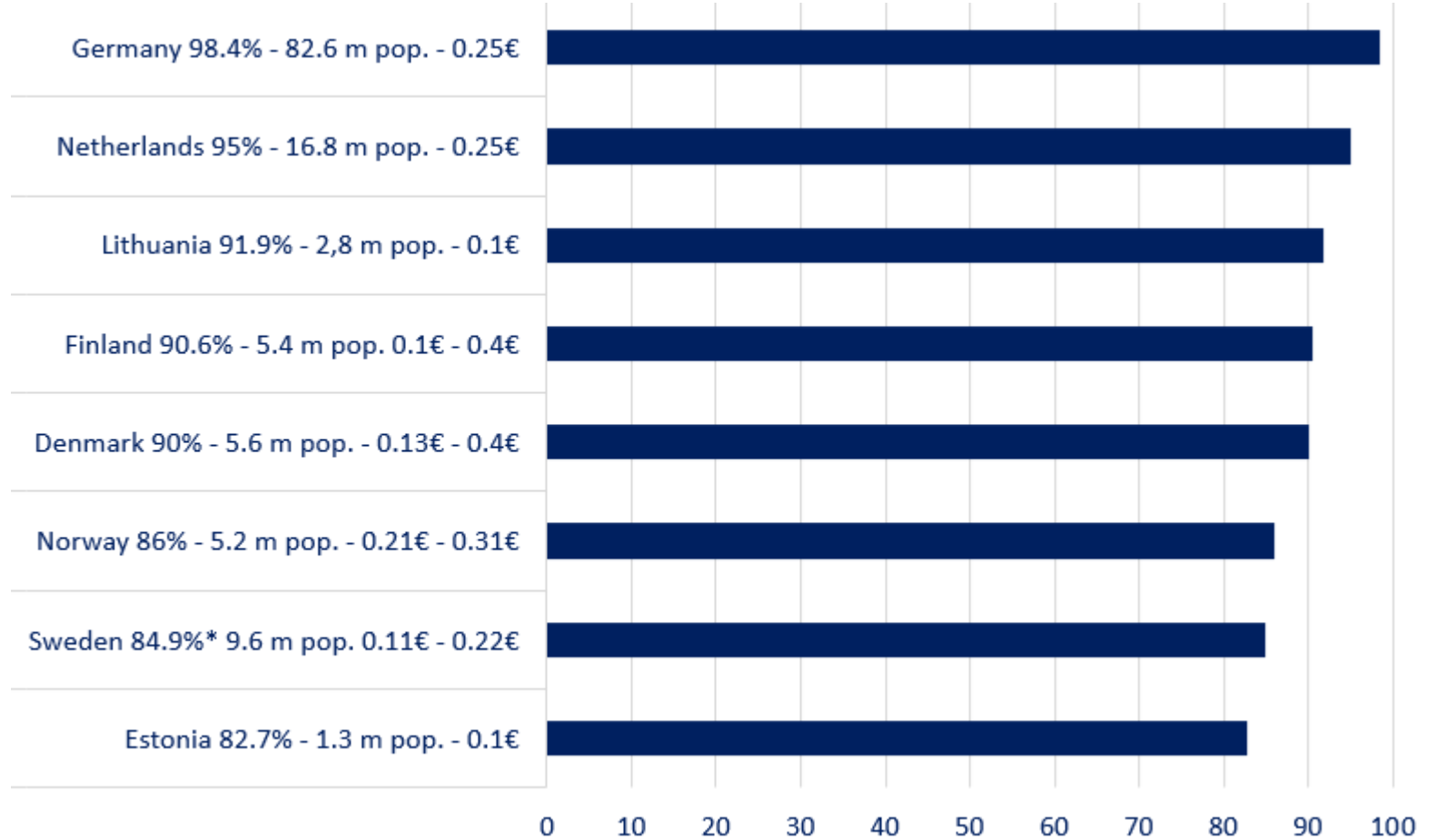

Anlamlı Bir Depozito Bedeli, Sonuçların En Güçlü Etkenidir.

Yüksek performanslı sistemler, €0.10 depozito bedeli ile başarılı sonuçlar elde ediyor.

Avrupa'da İçecek Ambalajları Geri Alım Oranları

#2

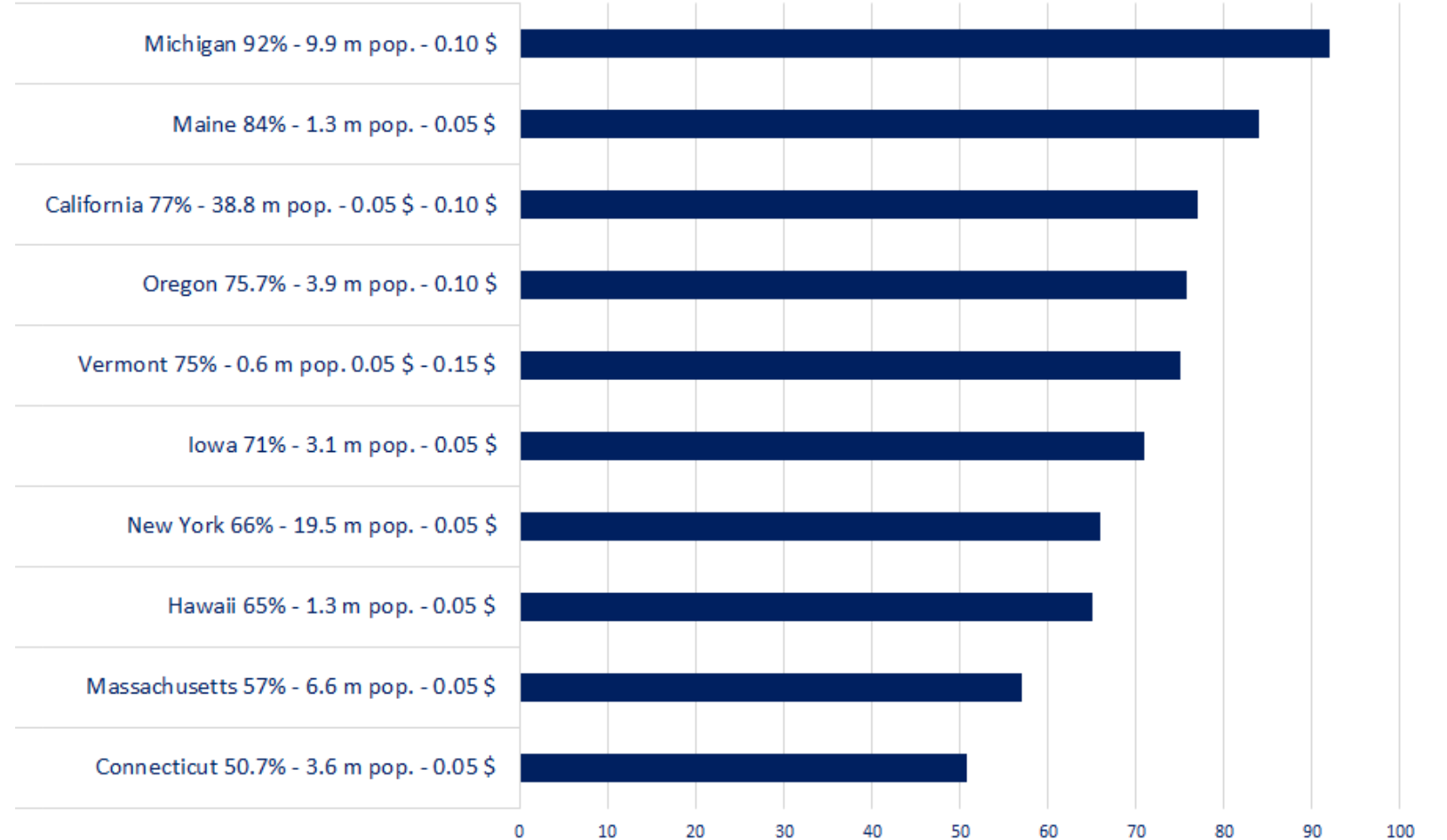

Anlamlı Bir Depozito Bedeli, Sonuçların En Güçlü Etkenidir.

Yüksek performanslı sistemler, €0.10 depozito bedeli ile başarılı sonuçlar elde ediyor.

Amerika'da İçecek Ambalajları Geri Alım Oranları

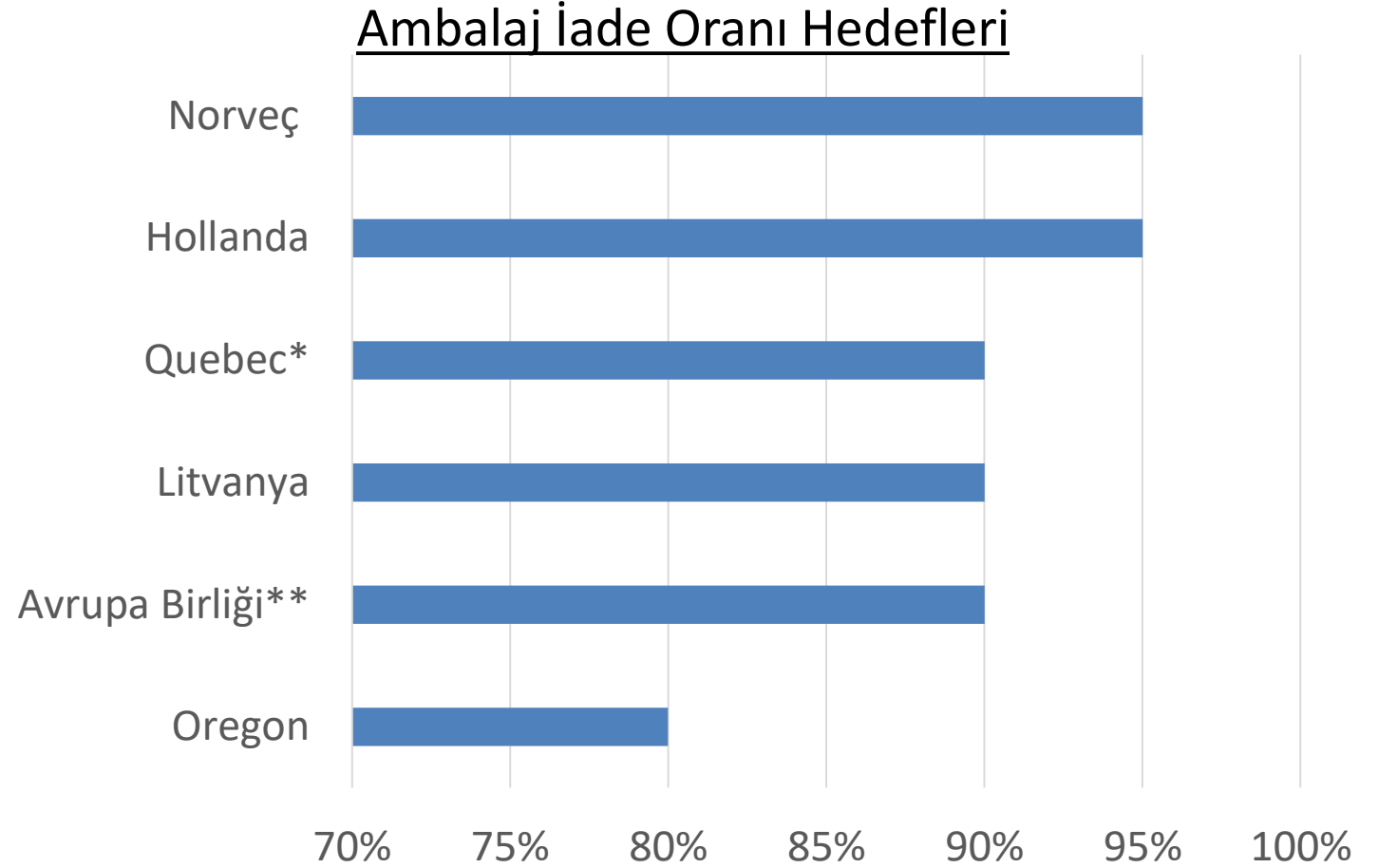

Performans Hedeflerini Belirleme

Kanunda bir hedef «iade oranı» belirlendiğinde, paydaşlar bunu başarmak için faaliyetlerini ve yatırımlarını düzenler.

*Quebec set staggered targets for producers to achieve. 75% redemption by 2025, 90% by 2030. ** EU set goals of 77% collection by 2025, 90% by 2029.

#4

İade Sistemi, Tüketiciler İçin Kolay ve Erişilebilir Olmalıdır

10 sistemden 9'u

Dünyadaki en yüksek performanslı 10 DiS'nden 9'u, ambalajları, içecekleri satan perakendecilerine iade ediyor.

ALMANYA

NORVEÇ

HOLLANDA

LİTVANYA

FİNLANDİYA

DANİMARKA

HIRVATİSTAN

MİCHİGAN

ESTONYA

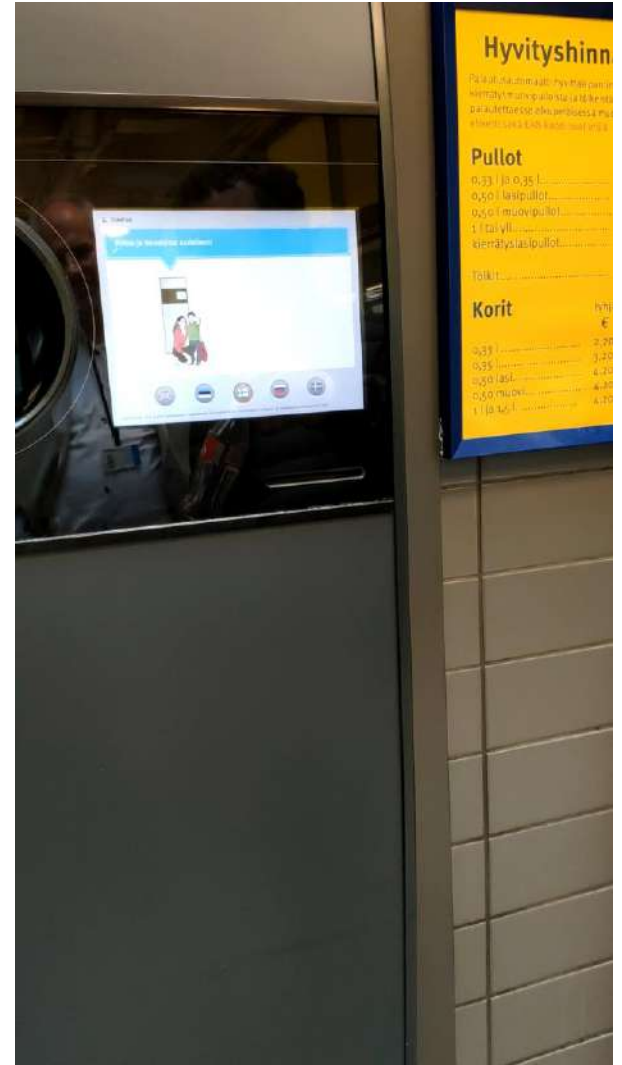
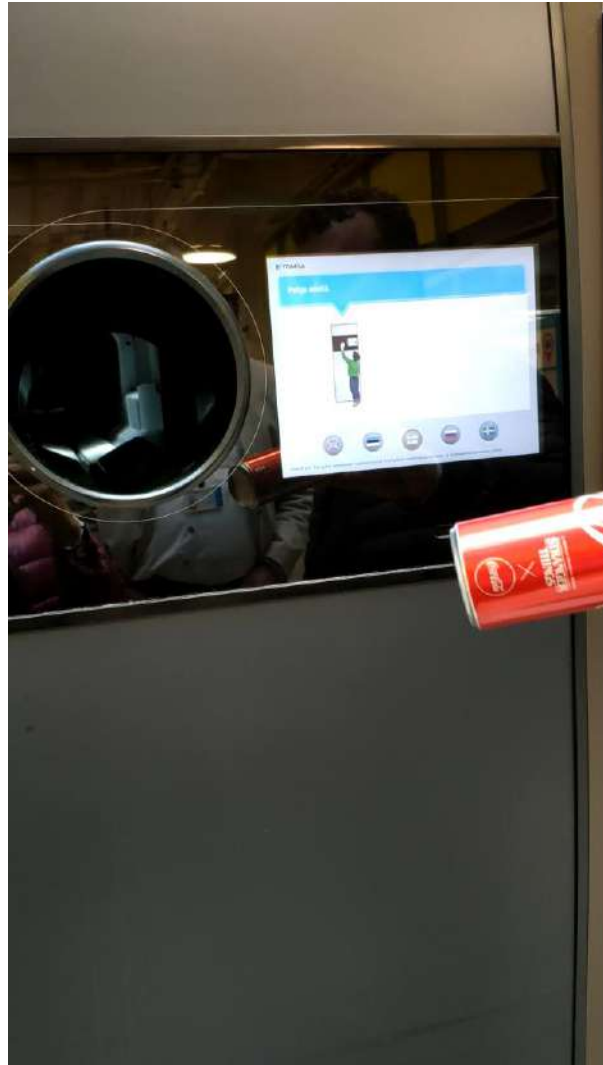

#4

İade Sistemi, Tüketiciler İçin Kolay ve Erişilebilir Olmalıdır

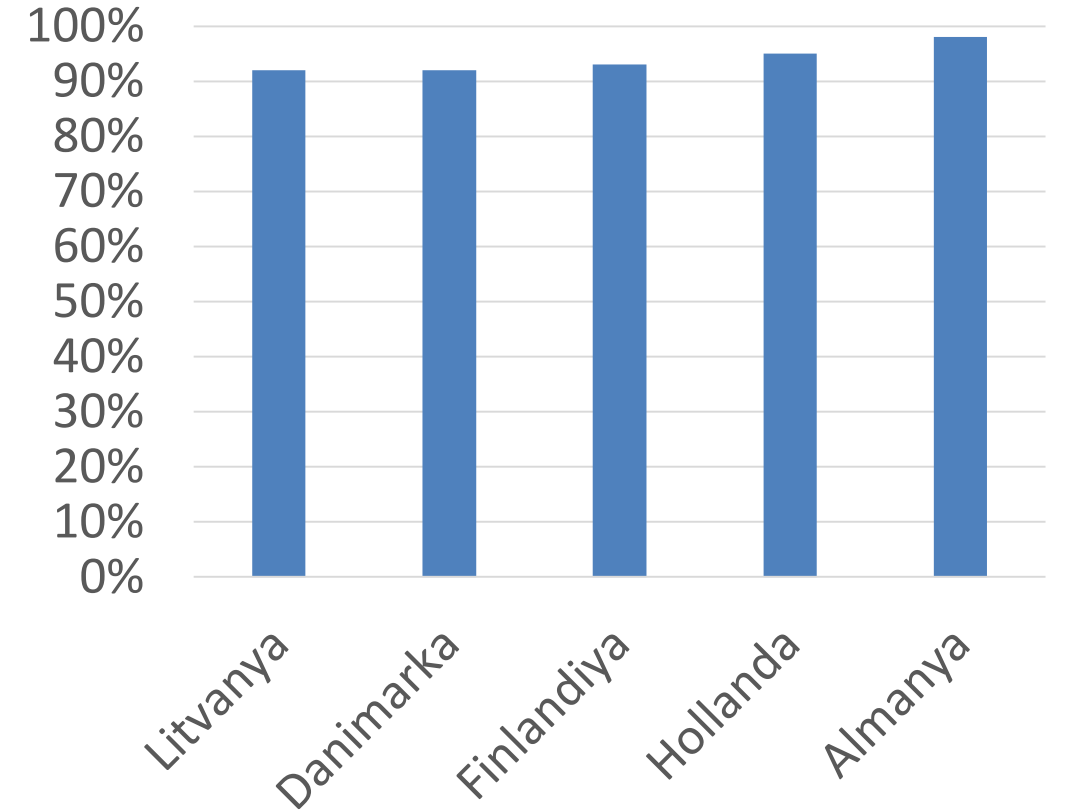
#5

Ayrı Olarak Tahsil Edilen ve Tamamen İade Edilebilir Depozitolar

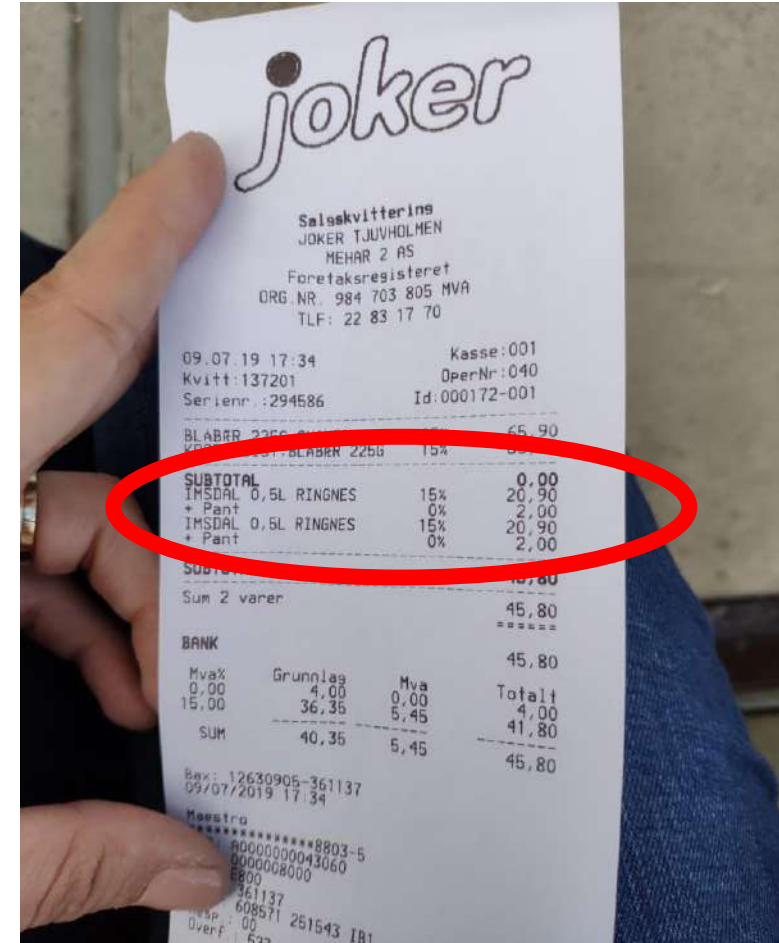
Yüksek Performanslı 'Tamamen İade Edilebilir' Ülkelerin İade Oranları

#5

Ayrı Olarak Tahsil Edilen ve Tamamen İade Edilebilir Depozitolar

#6

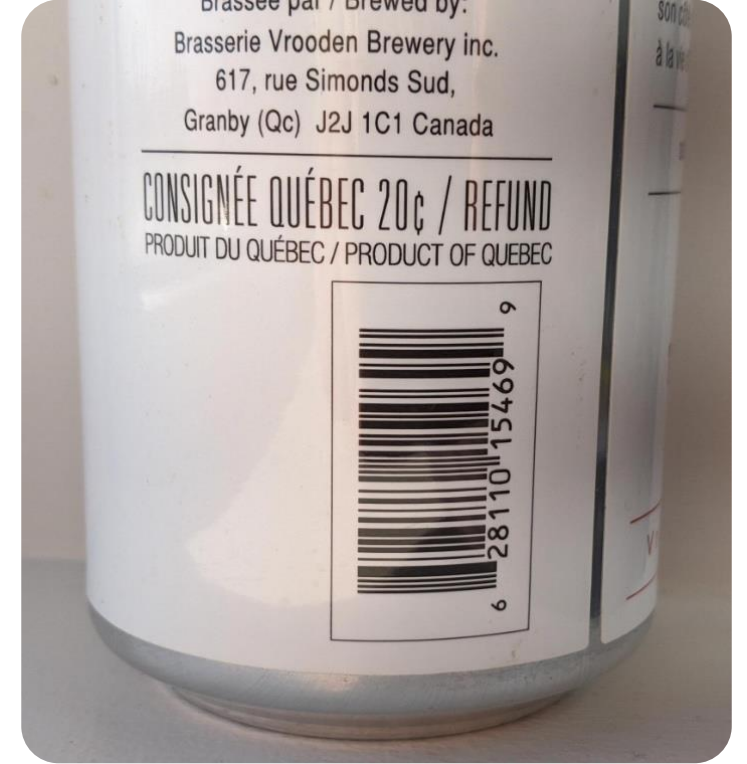
Tüketiciler İçin Depozito İşaretleri ve Doğru Sayım İçin Barkodlar

ALMANYA

NEW YORK

QUEBEC

#7

Geniřletilmiř Üretici Sorumluluğu Finansmanı

Ekomodüler GÜS Ücreti Yapısı, Norveç Merkezi Sistem Operatörü, Infinitem

	Alüminyum kutu	Çelik kutu	PET şişe	HDPE şişe
Temel Katılım Ücreti	-0.08 NOK	0.21 NOK	0.10 NOK	0.10 NOK
Uluslararası Barkod Kullanılması (İthal Ürünler İçin)	0.06 NOK	0.06 NOK	0.06 NOK	0.06 NOK
Açık Mavi Ambalaj Kullanıldığında Ek Ücret			0.08 NOK	0.08 NOK
Renkli ve %75 veya Daha Fazla Kaplanmış Ambalaj İçin Ek Ücret			0.15 NOK	0.15 NOK
Etiket veya Kılıf %75 veya Daha Fazla Ambalajı Kaplıyorsa Ek Ücret	0.03 NOK	0.03 NOK		

1 NOK = €0.096 / US\$0.12

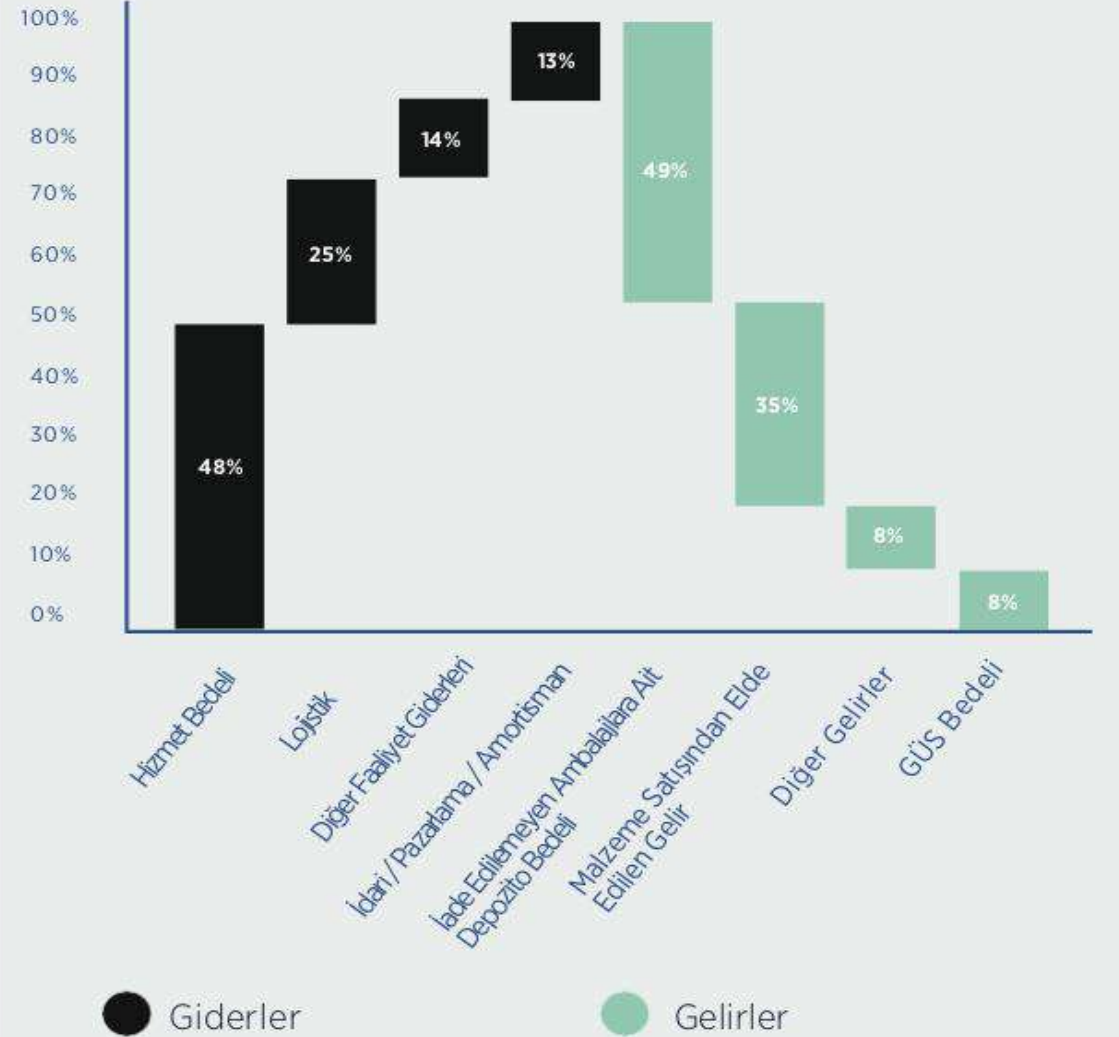

#8

İade Edilmeyen Ambalajlara Ait Depozitoların ve Malzeme Gelirlerinin Sistem İçinde Kullanılması

Norveç Merkezi Sistem Yöneticisi Kar ve Gider Tablosu (2019)

#9

Geri Dönüştürülmüş Hammadde İçerme Oranı

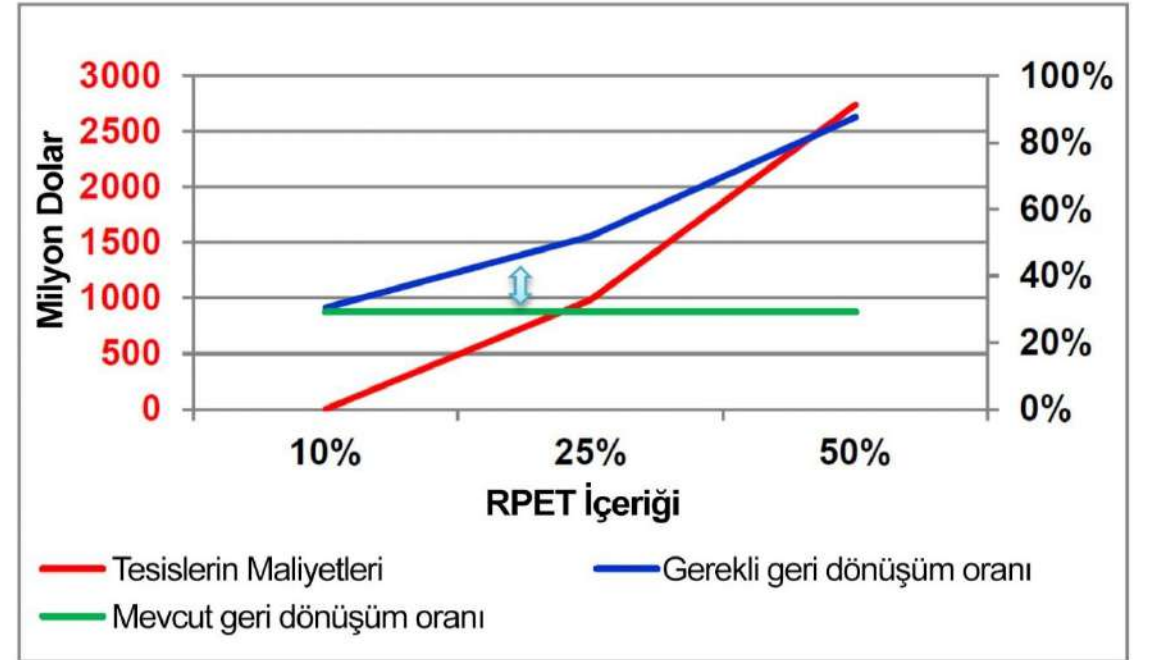
Ne gibi faydalar sağlıyor?

DİS için önemli gelir kaynağını artırır ve sabitleştirir:
malzeme değerini

... bu da artan ikincil hammadde kullanım oranlarını teşvik ederek markaların geri dönüştürülmüş içerik taahhütlerini karşılamalarına yardımcı olur.

RPET İçeriği için gereksinimler % 10,% 25,% 50

#10

Merkezi, Kâr Amacı Gütmeyen Yönetim ve İşlemler

Görevler ve Sorumluluklar

Misyon

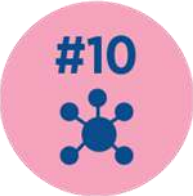
- Tüm hedefleri, paydaşlar için mümkün olan en düşük maliyetle gerçekleştirmek

DİS Sahibi ve finansmanı

- İçecek üreticileri ve perakendecileri

Sorumluluklar şunları kapsayabilir:

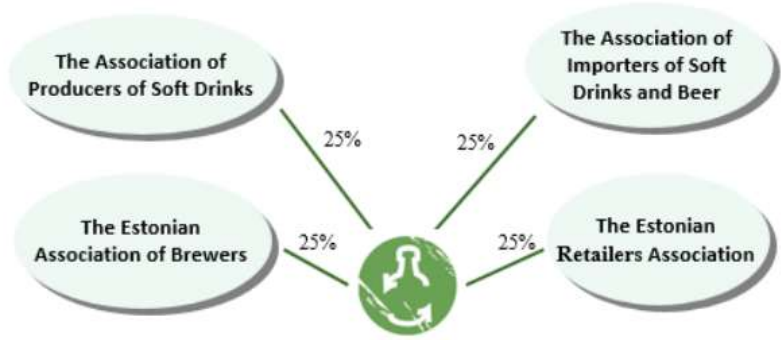
- Depozito sistemi katılım bedeli ve hizmet bedellerinin hesaplanması
- Ürün kaydı
- Usulsüzlük yönetimi
- Raporlama ve toplumun bilgilendirilmesi
- Depozito sistem muhasebesi
- Veri yönetimi
- Malzeme satışları / malzemeye göre pay dağıtımı

Merkezi, Kâr Amacı Gütmeyen Yönetim ve İşlemler

SYSTEM OPERATOR

Clearing System: Centralized
 System Operator & Administrator: Eesti Pandipakend OÜ

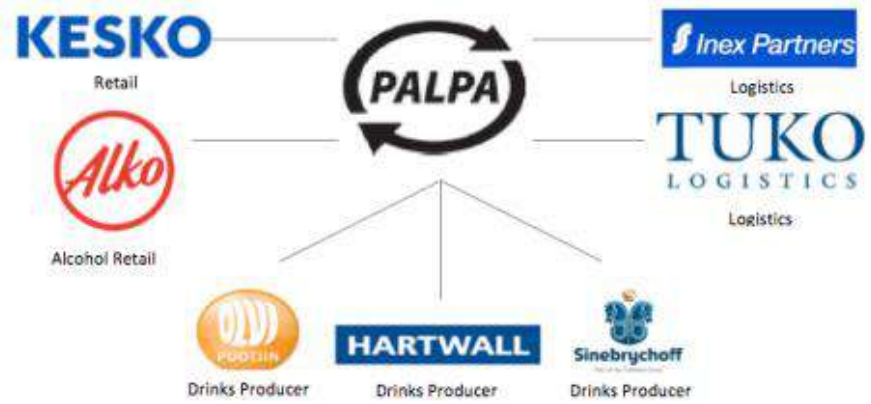
SYSTEM OPERATOR

Clearing System: Centralized
 System Operator & Administrator: AB Svenska Returpack (Pantamera)
 System Finance: Material revenue / unredeemed deposits / administration fee

SYSTEM OPERATOR

Clearing System: Centralized
 System Operator & Administrator: Suomen Palautuspakkaus Oy (PALPA)
 System Finance: Material revenue/Unredeemed deposits/Administration Fee

SYSTEM OPERATOR

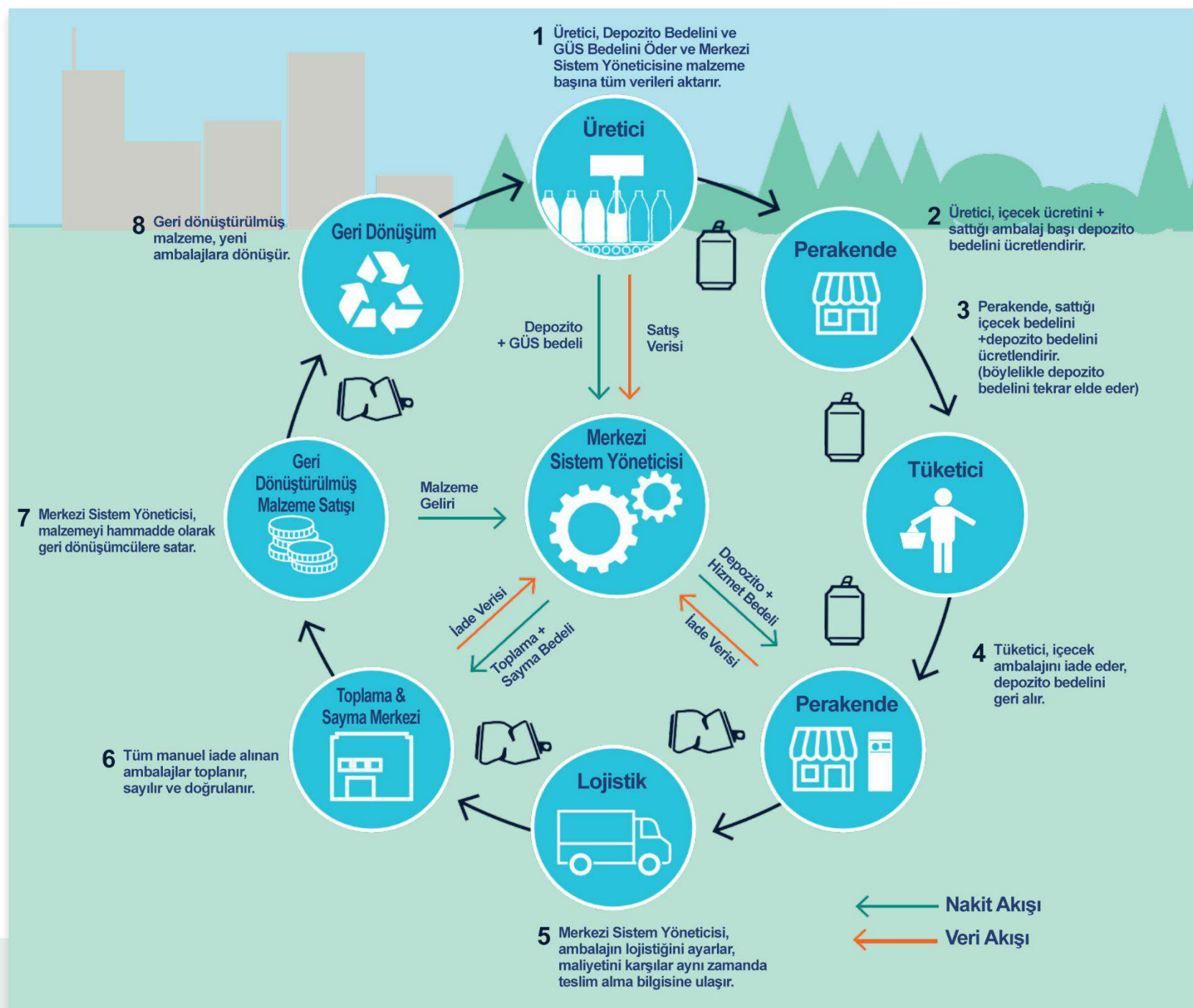
Clearing System: Decentralized
 System Administrator: Deutsche Pfandsystem GmbH
 System Operator: Retail and Industry

#10

Merkezi, Kâr Amacı Gütmeyen Yönetim Ve İşlemler

#11

Devleti Bilgilendirme Raporları ve Tüketicinin Bilgilendirilmesi

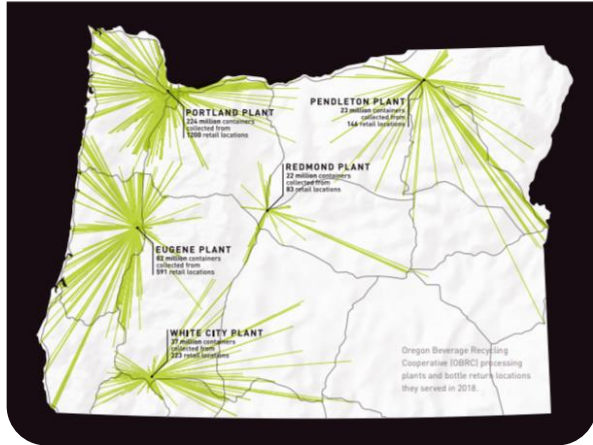
Oregon Beverage Recycling Cooperative

2018
Annual
Report

The Oregon Beverage Recycling Cooperative (OBRC) is the industry steward of Oregon's nationally recognized beverage container deposit program. We help keep Oregon beautiful by recovering, reusing, and recycling beverage containers while providing excellent service and value to distributors, retailers, and the general public.

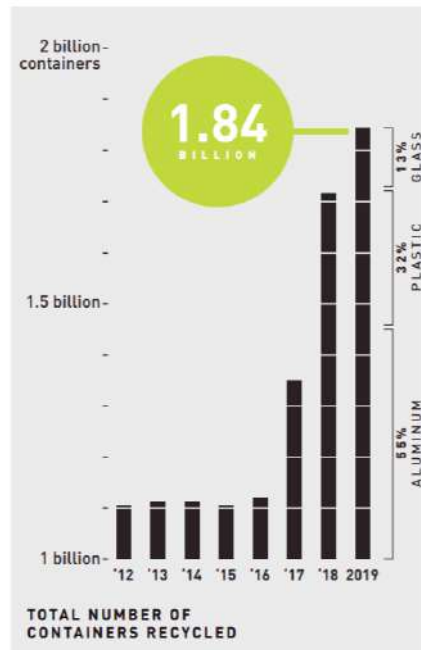
OBRC is proud to report that 2018 was one of the best years in the history of Oregon's beverage container deposit and return program. The preparations and investments that we made in 2017 helped us accommodate nearly 30% growth in the volume of containers recycled in 2018.

At a time when global recycling markets are in crisis and municipal recycling programs are reducing service, OBRC continues to expand services at no cost to taxpayers. Our efficient, transparent, and vertically integrated recycling process provides a source of high-quality recycled materials to the United States market, and helps keep Oregon's pristine landscape clean.

Devleti bilgilendirme raporları

INCREASE IN CONTAINERS RECYCLED

INFINITUM
MOVEMENT

Tüketici bilgilendirme – markaları kapsayabilir

#12

Hükümet Tarafından Yapılan Düzenlemeler

Kanunu düzenleyenler, şunları tanımlar:

Net cezalar:

- Kanun dışı faaliyet
- Hedeflere ulaşılamaması

**İcra Yetkisine
Sahip Kurum**

**Denetim
Kuralları**

Litvanya

Nüfus: 2,8 Milyon

Nüfus Yoğunluğu: 44.6 km²

YASAL ÇERÇEVE

Mevzuat: Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Yönetmeliği

Yürürlük Tarihi: Mayıs 2014

Sistem Başlangıcı: Şubat 2016

Güncelleme: Yok

Yetkili Otorite: Çevre Bakanlığı

Yasal Hedefler: 2021 ve sonrası için,

PET: %90 Metal: %90 Cam: %85

DEPOZİTO İADE SİSTEMİ KAPSAM

Materyal Tipi: Plastik (Pet), Metal (Alüminyum ve Çelik), Cam

İçecek Tipi: Bira, Kokteyl Biralara, Meyveli Şaraplar ve diğer fermente içkiler, karışık alkollü ve alkolsüz içkiler, su, meşrubat, meyve suları, nektarlar, plastik ve metal ambalajlarda satılan meyveli kokteyller

Kapsam: 100 ml-3 l

İstisna: İçecek tipinde istisnalar tanımlanmamıştır.

Üretici Ücretleri (2022)

PET: €0.0270 (USD\$0.029) Metal (Alüminyum): €0.0060 (USD\$0.0065)

Metal (Çelik): €0.050 (USD\$0.054) Cam: €0.050 (USD\$0.054)

Litvanya

SİSTEMİN YAPISI VE YÖNETİMİ

Mahsuplaşma/Muhasebe Sistemi : Merkezi Yönetim **Sistem Operetörü:** USAD

DEPOZİTOLAR VE ÜCRETLER

Sistem Başlatıcı: Üreticiler/İthalatçılar

Depozito Bedeli: 0,10 € (Sabit ve tek bedel)

Sistemin Finansmanı:

Malzeme Gelirleri,

İade Edilmemiş Ambalajlar İçin Elde Edilen Gelir,

Üretici Bedelleri

Materyalin Sahibi: Operatör

HİZMET BEDELİ:

➤ **Sıkıştırmasız/Kırıcısız Alımlar İçin:**

Manuel veya Otomat ile ;

PET: €0.0197 (USD\$0.021)

Metal: €0.0162 (USD\$0.018)

Cam: €0.0214 (USD\$0.023)

➤ **Sıkıştırılmalı/Kırıcılı Alımlar İçin;**

Otamat ile;

PET: €0.0223 (USD\$0.024)

Metal: €0.0163 (USD\$0.018)

Cam: €0.0369 (USD\$0.040)

İade Metodu

91% otomatik / 9% manuel

663 HORECA ve perakende toplama ile birlikte toplamda 2700 iade merkezi

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Teşekkürler.

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPACevre

@turkiyedonguseleekonomi

@ipa.cevre

@trdonguseleko

@ipacevre

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre/Environment TÜRKİYE

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre

dongusel.csb.gov.tr